

Pirkkalan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2020 - 2023

Pirkkalan yhdyskuntalautakunta 10.12.2019

Sisällysluettelo

1.	Johdanto.....	4
2.	Pirkkalan ympäristönsuojelun tehtävät.....	4
3.	Pirkkalan ympäristöolot ja päästöseuranta.....	5
4.	Valvonnan tavoitteet ja sisältö.....	6
5.	Merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot.....	7
6.	Valvontatarkastukset.....	8
6.1.	Tarkastusten järjestäminen.....	8
6.2.	Tarkastuksen määrittely.....	9
7.	Valvontakohteet.....	9
7.1.	Ympäristönsuojelulain mukaan lupa- ja ilmoitusvelvolliset sekä rekisteröitävät toiminnot.....	9
7.2.	Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusvelvollisten toimintojen valvonta.....	9
7.2.1.	Erityisen häiritsevää melua aiheuttavat toiminnot (YSL 118 §).....	9
7.2.2.	Koeluonteiset toiminnat (YSL 119 §).....	10
7.2.3.	Poikkeukselliset tilanteet (YSL 120 § ja 123 §).....	10
7.3.	Muut ympäristönsuojelulain ja jätelain perusteella valvottavat kohteet.....	10
7.3.1.	Laitosvalvonta.....	10
7.3.2.	Vesihuoltoverkoston ulkopuolella olevien kiinteistöjen valvonta.....	10
7.3.3.	Eläinsuojien valvonta.....	11
7.3.4.	Jätelain mukainen Jätteen keräyksen ja kuljetuksen valvonta (JL 100 §).....	11
7.3.5.	Jätteiden ja maa-ainesten hyödyntämisen valvonta maanrakentamisessa.....	12
7.3.7.	Otsonikerrosta heikentävien aineiden käytön valvonta.....	13
7.3.8.	Tuote-VOC-valvonta tarkastuksen yhteydessä.....	13
7.3.9.	Kemikaalien valvonta.....	13
7.4.	Ympäristönsuojelumääräysten valvonta (YSL 202 §).....	13
7.5.	Haitan kärsijän tai toiminnanharjoittajan ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat (YSL 169 § ja 186 §)	14
7.6.	Maa-aineslain mukainen valvonta.....	14
7.7.	Vesilain mukaiset kohteet.....	15
7.8.	Vesihuoltolain mukaiset kohteet.....	15
7.9.	Maasto- ja vesiliikennevalvonta.....	16
7.10	Maisematyölupien valvonta.....	16
7.11.	Muiden toimintojen valvonta.....	16
7.11.1	Rakennus- ja purkutyöt.....	16
7.11.2.	Roskaantuminen.....	16

8. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen riskinarviointi	17
8.1. Arvioinnissa käytetyt riskit	17
8.2. Valvontaohjelman laatiminen	17
8.3. Otannan käyttäminen	18
9. Valvontaprojektit	18
10. Henkilöstöresurssit ja osaamisen ylläpito	19
11. Delegoinnit	19
12. Viranomaisten välinen yhteistyö ympäristönsuojelun valvonnassa	19
13. Tietojärjestelmät	20
14. Valvontasuunnitelman seuranta ja päivitys	20
Liite 1. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristölupa- ja ilmoitusvelvollisten sekä rekisteröitävien toimintojen tarkastusväli.....	22

1. Johdanto

Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelun ensimmäinen valvontasuunnitelma laadittiin vuosille 2016-2019. Suunnitelmaan perustuen on laadittu vuosittaiset valvontaohjelmat ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksia varten.

Tämä valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020-2023. Valvontasuunnitelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulakiin (527/2014), jonka 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma, joka koskee ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Jätelain 124 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava myös jätelain valvontaa varten valvontasuunnitelma. Jätelain mukainen valvontasuunnitelma koskee jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaista keräystä ja niitä 124 §:n 1 momentin mukaisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomia toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteiden kansainvälisiä siirtoja. Suunnitelman tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Jätelain valvontasuunnitelma ja valvontaohjelma voidaan yhdistää ympäristönsuojelulain mukaiseen valvontasuunnitelmaan ja -ohjelmaan. Osa jätelain nojalla valvottavista toiminnoista on ympäristölupavelvollisia ja niitä valvotaan säännöllisesti ympäristönsuojelulain mukaisen valvontasuunnitelman mukaan.

Valvontasuunnitelmaan voidaan liittää myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät. Tämä Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma kattaa myös muiden ympäristön pilaamisriskiä aiheuttavien toimintojen valvonnan ja valvontaan liittyvän toiminnan suunnittelun, joissa valvontaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Valvontasuunnitelman avulla pyritään tehokkaaseen ja yhdenmukaiseen ympäristölainsäädännön toteuttamiseen sekä valvonnan suunnitelmallisuuteen. Uudistettu valvontasuunnitelma mahdollistaa ympäristönsuojelulain valvonnan lisäksi tietyiltä osin myös jätelain säännöllisen valvonnan maksullisuuden.

2. Pirkkalan ympäristönsuojelun tehtävät

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät voidaan jakaa ympäristönsuojelun yleistehtäviin ja erityistehtäviin.

Ympäristönsuojelun yleistehtävät muodostuvat ympäristönsuojelun suunnittelusta, ympäristön tilan seurannasta sekä pitkäjänteisestä ennaltaehkäisevästä työstä ja kestäväen kehityksen edistämisestä, kuten ilmastopäästöjen vähentämiseen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen liittyvä työstä. Vuonna 2020 Pirkkalassa tehdään muun muassa Hinku-tiekartta ja ohjelma luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Erityistehtäviä ovat ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävät. Näitä ovat muun muassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle määrätyt ympäristönsuojelu-, maa-aineslain, jäte-, vesihuolto- ja vesilain sekä maastoliikenne- ja vesiliikennelain mukaiset tehtävät. Pirkkalassa ympäristönsuojelulle kuuluvat myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset maisematyölupa-asiat.

3. Pirkkalan ympäristöolot ja päästöseuranta

Pirkkalan kunnassa on lähes 20 000 asukasta. Kunnan pinta-ala on noin 103,8 km², josta vesistöä on 22,8 km² (noin 22%). Pirkkalan kunnan alueella on 20 järveä tai lampea. Suurin järvi on Pyhäjärvi, josta 21,6 km² sijaitsee Pirkkalan kunnan alueella (Pyhäjärven kokonaispinta-ala on noin 124,5 km² eli 12 450 ha). Rantaviivan pituus Pirkkalassa on noin 72 km, josta Pyhäjärven rantaviivaa on 53,5 km. Pirkkalan kunnan alueella ei ole luokiteltuja pohjavesialueita.

Pirkkalan ympäristön tilaa koskevia tietoja on koottu kunnan nettisivuille. Tietoa löytyy muun muassa kunnan kasvihuonekaasupäästöjen seurannasta, ympäristömelusta, vesistö tutkimuksista, maaperän arseenista ja pilaantuneista alueista. Nettisivuilla on myös erilaista luontotietoa, kuten luontoselvityksiä ja tietoa vieraslajeista.

Pirkkalassa on vertailukelpoista tilastotietoa kasvihuonekaasupäästöjen kehityksestä (CO₂-raportti) sektoreittain alkaen vuodesta 2009. Myös hiilensidontaa on alueella selvitetty.

Pirkkalassa suurin osa melupäästöistä aiheutuu liikenteestä. Kunnan alueella kulkee Tampereen läntinen kehätie, Vt 3 ja Pirkkalassa on myös Tampere-Pirkkalan lentoasema, joka on ns. yhteistoimintalentoasema eli siellä on siviili-ilmailua ja pysyvästi sijoitettu ilmavoimien lennosto. Lentoliikenteen aiheuttama melu poikkeaa merkittävästi tieliikenteen melusta. Sen maksimimelutasot ovat korkeampia, mutta se on ajallisesti ja paikallisesti rajoittuneempaa. Myös lentomelun taajuusjakauma on erilainen kuin tiemelulla.

Vt 3:n melutilanteesta on tehty viimeisimmät meluvyöhykekartat vuonna 2013. Pirkkalan liikennemelun torjuntaohjelman 1. vaiheessa on selvitetty Naistenmatkantien, Lentoasemantien ja Kurikantien liikenteen aiheuttamia melutasoja vuoden 2011 tilanteessa ja ennustevuonna 2020. Myös kaavoituksen yhteydessä on selvitetty tiemelua. Lentokonemelusta on laadittu selvitys koskien vuoden 2012 tilannetta ja lisäksi on tehty meluennusteita.

Lentoaseman lähellä, Pirkkalan rajan vieressä Lempäälän puolella on kaksi ampumarataa, joista ampumamelu suuntautuu Pirkkalan Keskinenjärvi-Ylinenjärvi -alueelle. Lentoaseman lähellä on myös moottoriurheilurata (carting-rata). Teollisuusmelu on Pirkkalassa vain paikallisena ongelmana muutamilla asuinalueilla.

Pirkkalassa suurin osa ilmanlaatuun vaikuttavista päästöistä aiheutuu liikenteestä. Teollisuuden ilmanlaatuun vaikuttavat päästöt ovat Pirkkalassa melko pieniä. Kunnan alueella ei ole esimerkiksi suuria energiantuotantolaitoksia. Merkittävimmät teollisuuslaitosten ilmanlaatuun vaikuttavat päästöt ovat peräisin metalliteollisuudesta. Lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintivelvollisten kohteiden päästötiedot löytyvät YLVA-tietojärjestelmästä. Pienhiukkasten päästöistä merkittävin päästöjen aiheuttaja on rakennusten lämmitys, josta aiheutuu noin puolet pienhiukkaspäästöistä. Typen oksidipäästöt aiheutuvat pääosin ajoneuvojen

pakokaasuista. Rikkidioksidin päästöt ovat pieniä ja ovat huomattavasti pienentyneet viime vuosikymmeninä.

Pirkkalan vesistöjen tila on yleisesti melko hyvä, tosin liikarehevyys ja happikato ovat ongelmana muutamissa pienissä järvissä. Erityisesti Pyhäjärven tila on viimeisten vuosikymmenien aikana parantunut, koska suurimpien pistekuormittajien päästöjä on saatu vähennettyä. Suuria yksittäisiä pistekuormittajia, kuten jätevedenpuhdistamoita, ei Pirkkalassa ole. Liikarehevyys ja sinilevät ovat kuitenkin edelleen ongelmana Pyhäjärven eteläosassa johtuen pitkälti maatalouden aiheuttamasta kuormituksesta.

Pyhäjärven sedimentin erityisongelmana ovat paikoin korkeat PCB-pitoisuudet. Myös Sikojoen sedimentissä on todettu esiintyvän paikoin voimakkaasti kohonneita PCB 118 -pitoisuuksia. Pyhäjärven pohjassa on Pereen alueella paikoin runsaasti lasi- ja puujätettä.

Pyhäjärven vedenlaadun valvontaa tehdään velvoitetarkkailuna ympäristökuormittajien toimesta. Pirkkalan ympäristönsuojelu tutkii säännöllisesti useimpien Pirkkalan järvien vedenlaatua erillisen tutkimusohjelman mukaisesti. Pirkkalan järvien tutkimusohjelmassa Pirkkalan pienet järvet on jaoteltu kolmeen ryhmään: Vähäjärvi, Sikojokeen laskevat järvet (Ylinenjärvi, Keskinenjärvi, Pulkajärvi, Keskinenjärvi ja Koivistojärvi) sekä muut pienet järvet. Vähäjärvellä on suurin seuranta- ja hoitotarve suuren virkistyskäyttömäärän ja järven rehevyystason takia, joten sitä myös tutkitaan useammin kuin muita järviä. Sikojokeen laskevien järvien laatua tutkitaan noin viiden vuoden välein. Pirkkalan muilla pienillä järvillä on vähemmän virkistyskäyttöä ja niitä myös tutkitaan harvemmin.

Pirkkalan maaperässä on paikoin luontaisesti korkeita pitoisuuksia arseenia. Pirkkalan kunta kuuluu geokemiallisesti niin sanottuun Etelä-Pirkanmaan arseeniprovinssiin, jonka alueella maaperän ja kallioperän arseenipitoisuudet ovat usein suurempia kuin Suomen maa- ja kallioperässä keskimäärin. GTK:n ylläpitämässä valtakunnallisessa maaperän taustapitoisuusrekisterissä arvioidaan Etelä-Pirkanmaan arseeniprovinssin moreenimaiden suurimmaksi suositelluksi taustapitoisuusarvoksi 26 mg/kg, kun koko Suomen moreenimaiden keskimääräinen arseenipitoisuus on 3,4 mg/kg. Geologian tutkimuskeskus (GTK) teki vuonna 2010 esiselvityksen Pirkkalan kunnan alueen maaperän geokemiallisen arseeniongelman laajuudesta. Selvityksessä koottiin kaikki olemassa oleva vertailukelpoinen tieto, joiden perusteella tehtiin arseeniriskikartta, joka kattaa suuren osan koko Pirkkalan pinta-alasta. Kartalle yhdistetyn tiedon perusteella Pirkkalan kunnassa on alueita, joilla suurten arseenipitoisuuksien esiintyminen kallio- ja maaperässä sekä pohjavedessä on todennäköistä. Nämä alueet on huomioitu kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä ja rakennusjärjestyksessä.

Pirkkalassa on myös muutamia alueita, jotka ovat ihmisen toiminnasta pilaantuneita. Osa pilaantuneista maa-alueista on jo kunnostettu, kuten Pereen alueella sijainneen sahan alue, mutta maaperän tietojärjestelmässä on Pirkkalassa edelleen 37 kohdetta, joista mahdollisen pilaantumisen selvitystarve on merkitty 17 kohteelle. Puhdistustarvetta ei ole enää arvioitu olevan 8 kohteella. Näiden kohteiden lisäksi tiedossa on joitakin kohteita, joiden puhdistamistarvetta tulisi tarkemmin selvittää.

4. Valvonnan tavoitteet ja sisältö

Ympäristönsuojelulain 167 §:n mukaan valvontaviranomaisen tulee järjestää valvonta siten, että se on laadukasta, säännöllistä, tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin.

Pirkkalassa valvontatehtävät järjestetään käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyvät. Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnanharjoittajat noudattavat ympäristölainsäädäntöä ja viranomaismääräyksiä sekä estää tai vähentää haitallisia ympäristöpäästöjä. Tarkastuksilla välitetään tietoa muun muassa lainsäädännön vaatimuksista.

Lakien ja määräysten noudattamista valvotaan suunnitelmallisesti määräaikaistarkastuksin ja tarkastamalla toiminnalta edellytetyt päästö- ym. raportit ja selvitykset. Valvontaan kuuluvat tarkastusten lisäksi myös lausunnot ja neuvottelut, joilla vaikutetaan ympäristölupamääräysten sisältöön, ja joilla luodaan valvonnan edellytykset. Vakuuksien riittävyyden seuranta ja tarkastaminen ovat osa lupavalvontaa. Valvojan tulee arvioida vakuuden riittävyyttä jo valmistuessaan määräaikatarkastukseen.

Luparikkomustilanteessa ryhdytään tarpeellisiin toimiin (neuvottelu, kehoitus, hallintopakko) ja varmistetaan, että toiminnanharjoittaja toteuttaa tarvittavat toimet, joilla laillinen tila palautetaan. Laittoman tilanteen korjaamiseksi joudutaan tarpeen vaatiessa käyttämään samanaikaisesti sekä hallinnollisia että rikosoikeudellisia keinoja. Valvontaviranomainen voi myös keskeyttää toiminnan, jos ympäristön pilaantumisen vaara aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, jollei haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää. Ympäristönsuojelulain 188 §:ssä veloitetaan valvontaviranomaisen tekemään ilmoitus havaitsemistaan lainvastaisuuksista poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä, jos teko on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleinen etu vaadi syytteen nostamista. Ilmoittamatta jättäminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Ympäristönsuojelulain ja jätelain mukainen suunnitelmallinen valvonta on osin maksullista, joten valvontaohjelma laaditaan siten, että tarkastustoimenpiteet on määritelty johdonmukaisesti ja eri toimijoiden välillä tasapuolisesti toiminnasta aiheutuvien riskien perusteella ja että turhaa päällekkäisyyttä vältetään.

5. Merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Pirkkalassa on monenlaisia toimintoja, jotka aiheuttavat ympäristön pilaantumisen vaaraa. Merkittävimmät ympäristön pilaantumisen riskiä aiheuttavat toiminnot ovat säännöllisen valvonnan piirissä.

Maaperän pilaantumisriski on suurin sellaisissa teollisuuslaitoksissa, joissa varastoidaan tai käsitellään kemikaaleja tai vaarallisia jätteitä sekä niillä asuinkiinteistöillä, joissa on käytössä vanha maanalainen öljysäiliö.

Yksittäisistä lupavelvollisista toiminnoista merkittävimmät meluvaikutukset ovat Tampere-Pirkkalan lentoasemalla. Lentoasemalla on myös vesistövaikutuksia johtuen lentokoneiden jäänestokemikaalien ja kiitotien liukkaudentorjuntakemikaalien käytöstä.

Vesistöjä kuormittavia hajapäästöjä aiheutuu muun muassa peltoviljelystä ja haja-asutuksen jätevesistä.

Kuva 1. Tampere-Pirkkalan lentoasema. Kuva: Lentokuva Vallas, 2013.

6. Valvontatarkastukset

6.1. Tarkastusten järjestäminen

Toiminnan lainmukaisuuden valvomiseksi valvontaviranomaisen on tehtävä luvan saaneen toiminnan tarkastus riittävän usein. Tarkastus on syytä tehdä myös, jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta niihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa.

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettaa toiminnasta aiheutuvan ympäristölainsäädännössä tarkoitettua kiellettyä seurausta, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Tarkastus on tehtävä myös, jos epäillään, että maahan tai pohjaveteen

on päässyt aineetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista. Tarkastus on suoritettava myös toiminnanharjoittajan, asianosaisten ja muiden vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja.

Tässä valvontasuunnitelmassa on keskitytty tarkastusten suunnitelmalliseen järjestämiseen. Suunnitelmallisen jälkivalvonnan ohella ympäristönsuojeluviranomaisen on huolehdittava myös monista muista valvontatehtävistä, kuten lupien ja ilmoitusten sekä toimenpidepyyntöjen käsittelystä. Ne joudutaan priorisoimaan usein suunnitelmallisen valvonnan edelle. Näiden tehtävien määrä vaihtelee vuosittain eikä niiden tarkka ennakointi ole mahdollista.

6.2. Tarkastuksen määrittely

Tarkastukseksi on määritelty valvontakäynti toimintapaikalla. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Määräaika- ja häiriöraporttien tai erilaisten selvitysten tarkastamista ei tässä pidetä tarkastuksena, ellei siihen liity käyntiä toiminnan sijaintipaikalla.

Valvontaviranomaisen suorittamat tarkastukset jaetaan määräaikaistarkastuksiin ja muihin tarkastuksiin. Määräaikaistarkastukset ovat valvontaviranomaisen valvontaohjelmaan merkitsemiä suunnitelmallisia tarkastuksia.

7. Valvontakohteet

7.1. Ympäristönsuojelulain mukaan lupa- ja ilmoitusvelvolliset sekä rekisteröitävät toiminnot

Ympäristönsuojelulain mukaisia kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia lupa- ja ilmoitusvelvollisten sekä rekisteröitävien toimintojen jakautuminen toimialoittain on esitetty liitteessä 1 (tilanne 1.12.2019). Lisäksi Pirkkalassa on ELY-keskuksen valvontavastuulla olevia ympäristölupakohteita.

7.2. Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusvelvollisten toimintojen valvonta

Pirkkalassa on lähes jatkuvasti käynnissä tilapäisiä toimintoja, joista voi aiheutua haittaa asukkaille tai ympäristölle. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset rakennustyömaat. Näitä toimintoja valvotaan ympäristönsuojelulain mukaisella ilmoitusmenettelyllä ja tarkastuksilla. Vireille tulleet ilmoitukset tulee lain mukaan käsitellä 30 päivän sisällä.

7.2.1. Erityisen häiritsevää melua aiheuttavat toiminnot (YSL 118 §)

Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä tarkemmin kuvatuissa tapauksissa erityisen häiritsevää melua aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus ja ulkoilmatilaisuuksien melutasoja valvotaan satunnaisin mittauksin.

Mikäli toiminta ulottuu usean kunnan alueelle, ilmoitukset käsittelee Pirkanmaan ELY-keskus.

7.2.2. Koeluonteiset toiminnot (YSL 119 §)

Uuden tekniikan raaka- tai polttoaineen, valmistus- tai polttomenetelmän, puhdistuslaitteen, jätteen hyödyntämis- tai käsittelymenetelmän vaikutusten tai käyttökelpoisuuden selvittämiseksi voidaan toiminta aloittaa ilman ympäristölupaa. Tällöin toiminnasta on tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle. Koeluonteisen toiminnan paikka, tilat ja tekniikka tarkastetaan aina ilmoitusta käsiteltäessä ja asiasta tehdään päätös. Koeluonteisten toimintojen määrä Pirkkalassa on ollut vähäinen.

7.2.3. Poikkeukselliset tilanteet (YSL 120 § ja 123 §)

Ympäristönsuojelulain 120 §:n mukaan poikkeuksellisesta tilanteesta (onnettomuus, tuotantohäiriö, rakennelman tai laitteen purkamisen tai muu vastaava), josta aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Tällaisessa tapauksessa paikalla on aina tehtävä tarkastus ja asiasta tehdään päätös. Poikkeuksellisten tilanteiden määrä Pirkkalassa on ollut vähäinen.

7.3. Muut ympäristönsuojelulain ja jätelain perusteella valvottavat kohteet

7.3.1. Laitosvalvonta

Muita kuin ympäristölupa-, ilmoitusvelvollisia tai rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluvia laitosvalvontakohteita on kartoitettu toimialoilta, jotka edustavat muun muassa metalliteollisuutta, kemianteollisuutta ja haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävää toimintaa. Arvioinnissa otetaan huomioon myös jätelain velvoite siitä, että valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä.

Tarkastusvelvollisuuden piiriin kuuluvia laitoksia ja toimintoja voivat olla esim.:

- kemikaaliturvallisuuslain (390/2015) 24 §:n nojalla ilmoituksenvaraiset kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat toiminnot
- rakennusten purkuryitykset (vaaralliseksi luokiteltava rakennusjäte)
- auto- ja muut kuljetuskalustohuoltamot (jäteöljy, öljynsuodattimet, imeytysmateriaalit)

Näiden laitosvalvontakohteiden tarkastustiheys vaihtelee tarpeen mukaan. Kaikissa laitoksissa, joissa syntyy vaarallisia jätteitä, pyritään käymään vähintään 10 vuoden välein.

7.3.2. Vesihuoltoverkoston ulkopuolella olevien kiinteistöjen valvonta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan jätevedet tulee käsitellä niin, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, kuten esimerkiksi haitallisia muutoksia naapuruston juomavesikaivojen tai lähivesien vedenlaadulle.

Pohjavesialueilla ja alle 100 metrin etäisyydellä vesistöistä sijaitsevien rakennusten käyttökuntoisten jätevesijärjestelmien on tullut täyttää ympäristönsuojelulaissa, hajajätevesiasetuksessa ja kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä jäteveden käsittelylle asetetut vaatimukset 31.10.2019 mennessä (Pirkkalassa ei ole luokiteltuja pohjavesialueita). Uusilta järjestelmiltä on vaadittu tätä jo 2004 alkaen, mutta vaatimukset ulotetaan nyt myös vanhoihin järjestelmiin. Muilla alueilla sijaitsevien jätevesienkäsittelyjärjestelmien on täytettävä puhdistusvaatimukset muun remontin yhteydessä.

Sellaisten kiinteistöjen osalta, joiden jätevesijärjestelmiltä edellytetään puhdistusvaatimusten täyttämistä määräaikaan 31.10.2019 mennessä, on omistajan tai haltijan mahdollista hakea kunnan määräämältä viranomaiselta poikkeamista jätevesien käsittelyvaatimuksista. Ranta-alueilla on Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti tiukemmat puhdistusvaatimukset kuin laissa esitetyt perustason puhdistusvaatimukset. Myös ympäristönsuojelumääräysten käsittelyvaatimuksista on mahdollisuus hakea poikkeusta.

Pirkkalan kunnan alueella on vesiosuuskunnan toimesta rakennettu melko laajasti viemäriverkostoa haja-asutusalueelle. Kunnan alueella on kuitenkin edelleen useita satoja kiinteistöjä keskitetyn viemäriverkoston ulkopuolella. Hajajätevesivalvonta kohdistetaan ensisijaisesti ranta-alueella sijaitseviin asutuskeskittymien kiinteistöihin ja kuormitukselle herkkien vesistöjen ranta-alueilla sijaitseviin kiinteistöihin

7.3.3. Eläinsuojien valvonta

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014 ns. nitraattiasetus) säätelee muun muassa eläinsuojien lantahuoltoa. Pirkkalassa suurin osa eläinsuojista on hevostalleja. Varsinaisia maatiloja Pirkkalassa on hyvin vähän. Tampereen seutukunnat ovat vuonna 2017 yhdessä valmistelleet hevostalliohjeen.

Kartoituksia ja tarkastuksia on suunniteltu tehtäväksi kaikkiin nitraattiasetuksen mukaisen valvontailmoituksen jättäneisiin eläinsuojiiin ja kohteisiin, jotka ovat uusia tai joiden toiminta on muuttunut merkittävästi. Tarkastuksilla kiinnitetään erityistä huomiota lannan varastointiin, lannan luovutukseen ja jaloittelualueisiin erityisesti siitä näkökulmasta aiheutuuko toiminnasta ympäristöä kuormittavia hulevesiä.

7.3.4. Jätelain mukainen Jätteen keräyksen ja kuljetuksen valvonta (JL 100 §)

Jätelaissa säädetään ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa rekisteröitäviä toimintoja ja toimintaa, jossa syntyy vaarallisia jätteitä. Toimivaltaisen viranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä; syntyy vaarallista jätettä; harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä; toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja. Luvanvaraisen ja rekisteröitävien toiminnan osalta valvoja on luvan valvontaviranomainen tai rekisteröinnin tehnyt viranomainen. Vastuu

vaarallisia jätteitä tuottavan toiminnan valvonnasta on kuitenkin jakamaton kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä.

Rekisteröitävistä jätteen keräystoiminnoista valtaosa on hyötyjätteen keräyspisteitä. Hyötyjättepisteiden tarkastukset keskittyvät keräyspisteen siisteyden valvontaan. Lisäksi valvonnassa voi olla tarpeen puuttua rekisteröintitietojen ajantasaisuuteen ja ohjeistuksen riittävyYTEEN. Valvontatarve on muita rekisteröitäviä toimintoja vähäisempi. Keräyspisteitä valvotaan ilmoitusten perusteella ja ajoittain projektiluontoisesti.

Pirkkalassa ei ole toistaiseksi kattavaa rekisteriä vaarallista jätettä tuottavista toiminnoista. Rekisteri tehdään vuoden 2020 aikana. Vaarallista jätettä tuottavia toimintoja tarkastetaan pääosin projektiluontoisesti toimialoittain. Valvonta keskitetään toimintoihin, joissa muodostuu suuria määriä vaarallisia jätteitä tai joissa muodostuvat vaaralliset jätteet ovat ympäristön kannalta erityisen haitallisia sijaintiriski huomioiden.

Jätteen kansainvälisiä siirtoja valvotaan muun tarkastustoiminnan yhteydessä.

7.3.5. Jätteiden ja maa-ainesten hyödyntämisen valvonta maanrakentamisessa

Jätteiden hyödyntämistä maanrakentamisessa pyritään edistämään lainsäädännön avulla (Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maanrakentamisessa eli ns. MARA-asetus 843/2017). Betonimursketta, lentotuhkaa, pohjatuhkaa, leijupetihiekkaa, tiilimursketta, asfalttimursketta ja rengasrouhetta voidaan tietyin edellytyksin käyttää maanrakentamisessa. Käytöstä on ilmoitettava alueelliselle ELY-keskukselle. Valvonta on jaettu ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Pirkkalan ympäristönsuojelumääräykset säätelevät hyödyntämistä, joka tulkitaan pienimuotoiseksi. Jättemateriaalin hyödyntäminen ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti edellyttää selkeää hyötykäyttöä maanrakennus- tai maanparannusaineena sekä jätelain (646/2011) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) vaatimusten noudattamista. Toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Ilmoituksen perusteella viranomaisen on mahdollista arvioida jätteen hyötykäytön soveltuvuus kohteeseen ilmoituksen tiedot huomioiden. Samalla jo ilmoitusvelvollisuuden noudattaminen ja määräyksessä vaadittujen tietojen toimittaminen lisää toiminnan suunnitelmallisuutta. Lisäksi viranomainen voi tallentaa ilmoituksessa mainitut tiedot omaan tietojärjestelmäänsä jälkivalvontaa ja tilastointia varten. Tarvittaessa viranomainen voi antaa tarkentavia ohjeita, mikäli hyödyntämispaikkaan tai hyödynnettäviin jätteisiin liittyy erityisominaisuuksia, joiden johdosta ympäristön pilaantumisen vaaran estäminen vaatii erityistoimenpiteitä.

7.3.6. Pilaantuneen maaperän sekä maa- ja kallioperän luontaisten haitallisten aineiden valvonta

Pilaantuneen maaperän kunnostamisesta tulee tehdä ilmoitus paikalliselle ELY-keskukselle. Pienimuotoisissa maaperän pilaantumistapauksissa ja onnettomuustapauksissa toimitaan erikseen sovittujen toimintatapojen mukaisesti ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kesken. Usein esim. lopputarkastus hoidetaan pelkästään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimesta.

Pirkkalan ympäristönsuojelumääräysten ja rakennusjärjestyksen mukaan alueilla, joissa Pirkkalan arseeniriskikartan mukaan As-pitoisuus on yli 50 mg/kg tai muuten on syytä epäillä rakennettavan alueen maa- ja kiviaineksen sisältävän yli 50 mg/kg arseenipitoisuuksia, selvitys kaivetun arseenipitoisen maa- ja kiviaineksen käsittelystä ja sijoituksesta tulee liittää tarvittaviin lupa-asiakirjoihin.

Sellaisista arseeniriskialueen maanrakennustöistä, jotka eivät edellytä rakennusvalvonta- tai ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa, on tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluun vähintään 14 vrk ennen toiminnan aloittamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi rajoittaa arseenipitoisten maiden poisvientiä rakennettavalta kiinteistöltä tai samalta arseeniriskikartan mukaiselta yli 50 mg/kg:n As-pitoisuusalueelta tai muuten on syytä epäillä alueen maa- ja kiviaineksen sisältävän yli 50 mg/kg arseenipitoisuuksia. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi edellyttää myös muita toimia luontaisen arseenin ja muiden luontaisten haitallisten aineiden kulkeutumisen rajoittamiseksi.

7.3.7. Otsonikerrosta heikentävien aineiden käytön valvonta

Suomen ympäristökeskus on laatinut valvontaohjeen valtioneuvoston asetusta (452/2009) otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta (huoltoasetus) valvoville viranomaisille. Toimintaohjeet on annettu elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluviranomaisille, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille ja ELY-keskuksille sekä kuluttajaturvallisuusvalvontaviranomaisille. Yleisvalvonta kuuluu ELY-keskuksille ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille ja se tehdään pääsääntöisesti muun valvonnan yhteydessä. Lisäksi muilta valvontaviranomaisilta, toiminnanharjoittajilta tai yksityisiltä henkilöiltä voi tulla ilmoituksia epäkohdista.

7.3.8. Tuote-VOC-valvonta tarkastuksen yhteydessä

Eräiden rakennusmaalien ja -lakkojen sekä ajoneuvojen korjausmaalauksessa käytettävien tuotteiden liuotinpitoisuuksia rajoitetaan ns. tuote-VOC –asetuksella (837/2005). Tuote-VOC –asetusta valvotaan pääsääntöisesti muun ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan, kuten laitosten tai toimintojen määräaikaistarkastusten yhteydessä, mutta tarpeen mukaan myös erillisillä tuote-VOC-tarkastuksilla. Valvonta kohdistuu lähinnä Suomessa valmistettavaan asetuksen soveltamisalaan kuuluviin tuotteisiin, mutta maahantuojien tapauksessa valvotaan myös maahantuotuja tuotteita.

Tarkastuksella valvotaan tuotevalikoimaotoksittain, että tuotteet on merkitty tuote-VOC –asetuksen edellyttämällä tavalla ja että markkinoille luovutettavien tuote-VOC –asetuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden VOC-pitoisuudet alittavat asetuksen liitteessä 2 mainitut raja-arvot.

7.3.9. Kemikaalien valvonta

ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi kemikaalilain sekä REACH-, biosidi- ja POP-asetusten nojalla. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti.

7.4. Ympäristönsuojelumääräysten valvonta (YSL 202 §)

Pirkkalan kunnan voimassa olevat ympäristönsuojelumääräykset on hyväksytty valtuustossa 18.3.2019 § 19. Määräyksillä ehkäistään ympäristön pilaantumista sekä vähennetään pilaantumisesta aiheutuvia haittoja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Ympäristönsuojelumääräyksistä voidaan tehdä tietyin edellytyksin poikkeamispäätös. Valtaosa poikkeamispäätöksistä koskee käytöstä poistettuja öljysäiliöitä tai jätevesien käsittelyvaatimuksia. Ympäristönsuojelumääräysten mukaiset valvontatehtävät tulevat poikkeamispäätösten lisäksi vireille lähinnä yleisöilmoitusten ja valitusten kautta.

7.5. Haitan kärsijän tai toiminnanharjoittajan ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat (YSL 169 § ja 186 §)

Ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa.

Annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen varmistetaan seurantatarkastuksilla.

7.6. Maa-aineslain mukainen valvonta

Pirkkalassa maa-aineslain mukaisesti valvottavat kohteet ovat kalliokiviaineksen ottoalueita, koska kunnan alueella ei ole soranottamiseen soveltuvia paikkoja. Tampereen seudulla on kova kysyntä kalliokiviainekselle, ja jatkossa Pirkkalan alueeltakin haetaan uusia kalliokiviaineksen ottopaikkoja.

Säännöllistä valvontaa suoritetaan maa-ainesten ottolupien mukaisilla alueilla ja kotitarveottoalueilla, joista on tehty maa-aineslain 23a §:n mukainen ilmoitus.

Ottotoiminnan aikana ottotoimintaa valvotaan tarkastuksin, joiden tiheys määräytyy ottajan järjestämän omavalvonnan ja asiantuntemuksen sekä ottotoiminnan laadun ja laajuuden perusteella. Jokaiselle ottoalueelle pyritään tekemään tarkastus vähintään kerran vuodessa. Säännöllisen valvonnan lisäksi tarkastus on suoritettava maa-ainesluvan haltijan, asianosaisen tai muiden tahojen perustellusta vaatimuksesta. Tarkastus voidaan näissä tapauksissa jättää suorittamatta vain, jos sitä voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana. Pakolliseksi on määrätty lopputarkastus, joka suoritetaan kun ottotoiminta on lopetettu ja luvan mukainen jälkihoito on suoritettu.

Ennen ottotoimintaan ryhtymistä alueella suoritetaan alkutarkastus. Tarkastuksessa käydään ottajan kanssa läpi ottoluvassa asetetut ehdot, määräykset ja muut velvoitteet. Alkutarkastuksessa tarkastetaan, että

- ottoalue on asianmukaisesti merkitty maastoon
- korkeusaseman tarkkailua varten on alueelle tuotu kiintopisteet
- tarkkailua varten tarpeelliset rakenteet ja laitteet on toteutettu
- muut lupamääräysten edellyttämät ottoa edellyttävät toimenpiteet on suoritettu

Ennen alkutarkastusta on varmistettava, että luvassa mahdollisesti edellytetty vakuus on asianmukaisesti toimitettu.

Ottotoiminnan aikana alueelle tehtävien tarkastusten määrä riippuu toiminnan laajuudesta, ottajan omasta seurannasta ja muista ympäristötekijöistä. Ottoalueelle, jolla ottotoiminta on aktiivista, tehdään tarkastus vähintään kolmen vuoden välein. Tarkastuksella toiminta voidaan katsoa kokonaisuutena tai keskittyä jonkin etukäteen valitun tekijän, esim. öljyjen varastointi ja käsittely, erityiseen tarkkailuun.

Tarkastusta ennen käydään läpi aiemmat tarkastuspöytäkirjat, tarkkailutulokset sekä alueella tehdyt mittaukset. Säännöllisten mittauksien lisäksi suoritetaan tarvittaessa valvojan pyynnöstä tarkistusmittauksia.

Lopputarkastus suoritetaan alueella, kun ottotoiminta on päättynyt ja kaikki maisemointityöt on suoritettu. Lopputarkastuksessa varmistetaan, että maisemointi on ollut asianmukaista. Maisemoinnissa kiinnitetään huomiota luiskien turvallisuuteen, maisemaan sopivuuteen sekä istutuksien suorittamiseen.

Ennen lopputarkastusta käydään läpi aiemmat tarkastuspöytäkirjat, tarkkailut ja muu ottotoimintaan liittyvä valvonta. Samalla varmistetaan, että kaikki aiemmin asetetut velvoitteet on täytetty. Alueella olisi hyvä tehdä mittaus ennen lopputarkastusta. Lopputarkastuksesta laaditaan aina pöytäkirja, josta lähetetään kopio myös Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Maa-ainesten ottajien on vuosittain tammikuun loppuun mennessä tehtävä ilmoitus ottomääristä valvontaviranomaiselle. Ottomäärät ilmoitetaan valtakunnalliseen NOTTO -järjestelmään.

7.7. Vesilain mukaiset kohteet

Vesilain mukaiseen valvontaan kuuluvat mm. vesistöjen rakentamiseen sekä pohja- ja pintaveden ottamiseen liittyvät tarkastukset sekä ojitusasiat. Vesilain mukaista lupaa haetaan yli 500 m³ ruoppaukselle aluehallintovirastolta ja ilmoitukset pienimuotoisista ruoppauksista tehdään Pirkanmaan ELY-keskukselle. Näistä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa tarvittaessa lausunnon.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesilain mukaan erimielisyydet, jotka eivät vaadi VL 5:3:n mukaan lupaa tai joita ei käsitellä VL 5:4:n mukaan ojitustoimituksessa, ja jotka aiheutuvat muun muassa ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen tien poikki tai ojan suunnan muuttamisesta sekä veden johtamisesta ojaan tai puroon toisen maalla. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee myös kustannusten jaon kahden hyödynsaajan yhteisessä ojituksessa ja jätevesiojan tekemisen toisen maalle tai jäteveden johtamisen toisen ojaan.

Ympäristönsuojeluyksikköön tulee vuosittain muutamia valituksia ja yhteydenottoja, jotka liittyvät ojitukseen, ojien perkaukseen tai putkitukseen.

7.8. Vesihuoltolain mukaiset kohteet

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena ja sille kuuluu vesihuollon valvontatehtäviä vesihuoltolaitosten toiminta-alueella, kuten arviointi kiinteistön liittämistä laitoksen verkostoon ja liittämismuutoksesta vapauttaminen. Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään yleensä kohteeseen tarkastus.

Pirkkalan kunnan vesihuollon toiminta-alueella verkostoihin liittymättömiä kiinteistöjä on selvitetty yhteistyössä Tampereen Veden ja Pirkkalan yhdyskuntatekniikan kanssa.

Pirkkalan haja-asutusalueella puhtaan veden jakelu hoidetaan pääosin osuuskuntien toimesta ja osalla haja-asutusalueita (Pirkkalan vesiosuuskunnan toiminta-alueella) on myös viemärinto. Kiinteistöillä on vesihuoltolain edellytysten täytyessä velvollisuus liittyä vesijohto- ja viemäriverkostoon. Kiinteistöjen liittymistä vesihuollon verkostoihin ei ole haja-asutusalueella vielä systemaattisesti valvottu eikä liittymättömien kiinteistöjen lukumäärä ole tiedossa.

7.9. Maasto- ja vesiliikennevalvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) ja vesiliikennelain (463/1996) mukaan kunnan tehtäviin kuuluvat muun muassa moottorikelkkareittisuunnitelmien hyväksyminen ja niiden valvonta sekä lupien myöntäminen moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoituksiin sekä niiden valvonta.

Maastoliikenne- ja vesiliikennelain mukaisia lupia käsitellään harvoin, mutta valitustapauksia tulee yleensä muutamia vuosittain esim. häiritsevistä moottorikelkan käytöstä jäällä.

7.10 Maisematyöluvien valvonta

Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelun tehtäviin kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maisematyöluvien valvonta. Kyselyjä maisematyöluvan tarpeellisuudesta tehdään kunnan ympäristönsuojelulle vuosittain melko runsaasti, noin 100 kpl. Kyselyt koskevat pääosin puiden kaatamista asemakaava-alueella. Kaikki kyselyt pyritään kokoamaan excel-taulukkoon.

7.11. Muiden toimintojen valvonta

7.11.1 Rakennus- ja purkutytöt

Rakentamisesta ja rakennusten purkamisesta voi aiheutua pöly- ja meluhaittoja ja roskaantumista. Uudisrakentamiskohteiden jätteet viedään pääosin ympäristöluvanvaraisiin laitoksiin. Purkujätehuollossa korostuu jätteiden hyödyntäminen ja hyödyntämiskelpoisia jätteitä, kuten esim. betoni- ja tiilijätteitä, pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon maarakentamisessa.

Mikäli jäteselvityksessä esitetty purkujätteiden valmistelu uudelleenkäyttöön tai muu kierrätys tai hyödyntäminen ei ole jätelain tai sen nojalla annettujen määräysten mukainen, ollaan yhteydessä purkamislupahakemuksen tai – ilmoituksen tehneeseen ja annetaan tarvittavat

ohjeet, jotta purkamisessa syntyvät jätteet hyödynnetään tai käsitellään jätelain mukaisesti. Kohteisiin tehdään tarvittaessa myös tarkastus.

7.11.2. Roskaantuminen

Jätelain 72 §:n roskaamiskiellon rikkomiset tulevat yleensä ilmi valituksien kautta. Vuosittain ympäristönsuojeluyksikön kautta hoidetaan useita roskaantumistapauksia.

Kaikki ilmoitetut kohteet kirjataan diaariin ja ne käydään tarkastamassa, jos ei se ole ilmeisen tarpeetonta. Vaikeiden roskaantumistapauksien ja laittomien kaatopaikkojen selvittämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Tapauksista tehdään ilmoitus poliisille jätelain edellytysten täytyessä.

8. Ympäristöluvanvaraisten toimintojen riskinarviointi

8.1. Arvioinnissa käytetyt riskit

Tarkastusaikataulua, tarkastustiheyttä ja tarkastuksiin varattavien voimavarojen tarvetta suunniteltaessa on otettu huomioon eri toimintojen aiheuttama ympäristön pilaantumisen riski. Tunnistetut ja arvioinnissa käytetyt riskit ovat seuraavat: melu ja värinä, päästö ilmaan, päästö viemäriin, pöly, päästö pintavesiin, haju, päästö pohjaveteen, roskaantuminen ja epäsiisteys sekä päästö maaperään. Toimialakohtaisesti on arvioitu riskin olemassaolo ja jaettu laitokset toimialakohtaisesti kolmeen luokkaan (I – III). Valvontaluokituksen mukainen tarkastustiheys on joko vuosittain (I), kerran kahdessa tai kolmessa vuodessa (II) tai harvemmin (III). Liitteessä 1 on esitetty Pirkkalan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristölupalupalveluisten, ilmoitusvelvollisten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastusväli toimialakohtaisesti.

Toisessa vaiheessa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Arvioinnissa otetaan huomioon laitoksen sijaintiriski (esim. vaikutukset pinta- ja pohjaveteen, häiriintyvät kohteet), toimintaan liittyvä riski (mm. toiminnan luonne ja laajuus, tilat ja laitteet, tuotantoon ja valmistukseen ja tuotteeseen liittyvät tekijät, kuljetukset ja varastointi) sekä valvontahistoria (tarkkailu, lupaehtojen noudattaminen, aiemmin havaitut puutteet). Lisäksi voidaan ottaa huomioon ympäristöasioiden hallintajärjestelmät sekä muiden viranomaisten suorittama valvonta. Laitoskohtaisesti arvioidaan tunnistettujen riskien merkittävyys.

Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontatiheys, joka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksista. Riskinarvioinnin perusteella määritellään laitoskohtainen tarkastustiheys ja muut valvontatoimet. Ympäristölle suuremman riskin aiheuttavaa toimintaa valvotaan tiheimmin. Ensimmäinen tarkastus tehdään toimialasta riippumatta vuoden sisällä luvan myöntämisestä, toiminnan rekisteröinnistä tai ilmoituspäätöksen tekemisestä.

8.2. Valvontaohjelman laatiminen

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospohjaisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot.

Valvontaohjelmassa on esitetty seuraavat laitosta koskevat tiedot: toimiala, toiminnanharjoittajan nimi, toimipaikan osoite, tarkastustiheys, seuraava tarkastuskäynti, ympäristöluvan päätöspäivämäärä tai rekisteröintipäivämäärä, tarkastuskäyntipäivämäärä ja vuosiyhteenvetoon saapumispäivämäärä sekä muut huomioon otavat seikat.

Ympäristönsuojeluyksikössä valmistellaan vuosittain seuraavan kalenterivuoden valvontaohjelma. Valvontaohjelmasta ja edellisen vuoden toteutuksesta laaditaan vuosittain toimialakohtainen yhteenveto.

Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa tulee pitää ei-julkisena asiakirjana.

Ohjelman mukainen valvonta on ympäristönsuojelulain lupa-, ilmoitus ja rekisteröintivelvollisten toimintojen osalta ja osin myös jätelain mukaisen valvonnan osalta maksullista Pirkkalan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti.

8.3. Otannan käyttäminen

Pirkkalan valvontaohjelmassa ei käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon laitospohjaisen riskinarvioinnin tulokset ja valvontaan käytettävissä olevat resurssit.

9. Valvontaprojektit

Ympäristönsuojelu pyrkii toteuttamaan ajoittain valvontaprojekteja, joissa keskitytään esimerkiksi jonkun toimialasektorin laitoksiin. Valvontaprojekteja tehdään henkilöresurssien mahdollistamalla tavalla.

Projekteja valittaessa erityistä huomiota kiinnitetään kemikaalien ja vaarallisten jätteiden säilytykseen, koska esimerkiksi vahinkotilanteissa vaikutukset voivat olla hyvinkin laajoja ja puhdistustyö kallista.

Projektin tarkoituksena voi olla esimerkiksi kohteiden vaarallisten jätteiden käsittelyn ja varastoinnin saattaminen vastaamaan Pirkkalan kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä ja alueellisia jätehuoltomääräyksiä. Projekti voi olla myös esimerkiksi jätehuoltoon painottuva, jolloin yritysten ja kiinteistöjen ympäristötarkastuksissa pääpaino kohdistuu jätteiden synnyn ehkäisyyn, oikean lajittelun sekä turvallisen vaarallisten jätteiden käsittelyn neuvontaan ja

suunnitteluun. Projekteja voidaan tehdä myös esimerkiksi kiertotalouden ja materiaalitehokkuuden edistämiseksi.

10. Henkilöstöresurssit ja osaamisen ylläpito

Yhdyskuntalautakunnan alaisena toimivassa ympäristönsuojeluyksikössä työskentelee tällä hetkellä (tilanne 1.12.2019) 3 viranhaltijaa (ympäristöpäällikkö ja 2 ympäristötarkastajaa).

Valvojien osaamista ylläpidetään ja kehitetään koulutuksien ja eri yhteistyökanavien kautta tapahtuvan yhteydenpidon avulla.

11. Delegoinnit

Tehokas valvontatoiminta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille. Lainsäädäntö sisältää säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin. Näissä tilanteissa viranhaltija, jolle toimivalta on delegoitu, voi antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminnan välittömästi.

Viimeksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva yhdyskuntalautakunta on päätöksellään 30.8.2017, 13 § (tilanne 1.12.2019).

12. Viranomaisten välinen yhteistyö ympäristönsuojelun valvonnassa

Viranomaiset, joiden kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä ympäristönsuojelulain valvonnassa sekä yhteistyömuodot pääpiirteissään on kuvattu seuraavassa:

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan ELY-keskuksen valvomien laitosten tarkastuskäynneille. Valvontayhteistyötä tehdään myös pilaantuneiden maiden puhdistamisasioissa ja onnettomuustilanteissa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava ELY-keskuksen valvottavien laitosten osalta valvonnassa havaitsemistaan puutteista ELY-keskukselle. Ilmoittaminen tulee tehdä välittömästi, mikäli tilanne vaatii välittömiä toimenpiteitä.

Tarvittaessa ELY:lta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksiin. Erityisosaamista vaativissa tapauksissa voidaan ELY:lta pyytää asiantuntija-apua.

Ympäristöterveydenhuolto, Pirteva

Ympäristöterveyshuollon kanssa tehdään yhteistarkastuksia kohteisiin, joista saattaa aiheutua myös terveyshaittaa. Tarkastukset liittyvät tavallisesti meluun, savuun tai haittaeläimiin. Melu- tai haittaeläinvalitusten osalta on sovittu tehtävänjaosta.

Ympäristöterveydenhuoltoyksiköltä Pirtevalta pyydetään lausunto kaikkiin ympäristölupahakemuksiin ja vesihuoltolain mukaisiin hakemuksiin.

Rakennusvalvonta

Ympäristönsuojelulta pyydetään lausuntoja esim. luvan- tai ilmoituksenvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemuksiin. Lupavaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvuorokäytön huomioiminen jo laitosta rakennettaessa ja sen, että tarvittavat ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat on haettu.

Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. jätevesijärjestelmien rakentamista ja ylijäämämaiden läjittämistä koskien. Pirkkalassa erityisenä ongelmana on ollut luontaisesti korkeita pitoisuuksia arseenia sisältävien maiden varastointi ja läjittäminen ns. arseeniriskialueilla.

Pelastuslaitos

Onnettomuuksissa, joista voi koitua ympäristön pilaantumisvaara, pelastuslaitos ottaa yhteyttä ympäristötarkastajaan tai ympäristöpäällikköön heti onnettomuuden alkuvaiheessa. Onnettomuustilanteissa harkitaan aina tapauskohtaisesti tarvittavat valvonta- ja jälkiseurantatoimenpiteet.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Valvontayhteistyötä tehdään osallistumalla mahdollisuuksien mukaan Tukesin valvomien laitosten tarkastuskäynneille. Havaituista puutteista ilmoitetaan puolin ja toisin toimivaltaiselle viranomaiselle.

13. Tietojärjestelmät

Kaikki kirjalliset vireillepanot kirjataan diaariin. Myös hakemus-, ilmoitus- ym. asiakirjat toimitetaan välittömästi diaariin. Tarkastuspöytäkirjat, kuulemiset ym. laitetaan diaariin samalle diaarinumerolle kuin asia on kirjattu.

Ympäristönsuojelu käyttää TWeb-asiakirjanhallintaohjelmistoa, jonne tehdään ja tallennetaan kaikki tarkastuspöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset. Arkistointi tehdään arkistomuodostussuunnitelmaa noudattaen.

Ympäristölupapäätökset, rekisteröinti- ja ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista tehdyt päätökset kirjataan myös YLVA-valvontajärjestelmään. Ympäristönsuojelu käyttää valvonnan apuna myös muita sovelluksia, kuten maaperän tietojärjestelmää ja erilaisia ympäristön tilan tietojärjestelmiä.

14. Valvontasuunnitelman seuranta ja päivitys

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumista arvioidaan seuraamalla tarkastusten määrää. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain esim. tilinpäätöksen yhteydessä. Mahdollisuuksien mukaan valvonnan toteutumisesta tehdään erillinen raportti.

Valvontasuunnitelma tarkistetaan jatkossa neljän vuoden välein ja valvontaohjelma pidetään jatkuvasti ajantasaisena. Kattavaa rekisteri vaarallista jätettä tuottavista toiminnoista tehdään vuoden 2020 aikana.

Valvonnan tueksi on luotu toimialakohtaisia valvonta- ja menettelyohjeita sekä tarkastuslistoja, jotka tehostavat ja yhdenmukaistavat valvontatyötä. Valvonta- ja menettelyohjeita päivitetään säännöllisesti.

Toiminta	Peruste + riski L=ympäristölupa I=ilmoitusvelvollisuus R=rekisteröinti M=maa-aineslupa	Toimialojen valvontaluokitus	Tarkastusväli vuotta	kohteita yhteensä
Metalliteollisuus	L	II	3	-
Energiantuotanto	R	III	5	1
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi, käyttö tai käsittely	L, I, R	II - III	3 - 5	9
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	R	II	3	1
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto	L, M	I	1 - 2	3
Mineraalituotteiden valmistus	L	III	5	-
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	L	III	5	-
Elintarvikkeiden ja rehujen valmistus	L	III	5	-
Eläinsuojat ja kalankasvatus	L	III	5	-
Liikenne	L	II	3	1
Jätteen hyödyntäminen	L	I - II	1 - 3	8
Muu toiminta (NaapL)	L	II - III	3 – tarpeen mukaan	2

Liite 1. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ympäristölupa- ja ilmoitusvelvollisten sekä rekisteröitävien toimintojen tarkastusväli